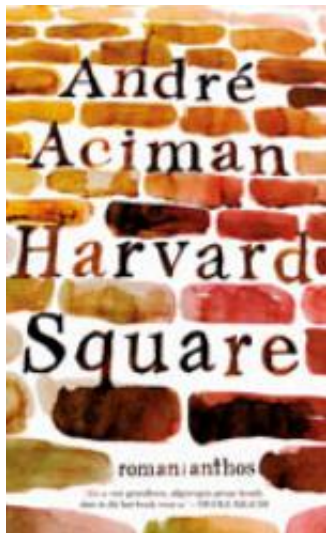

Net uit: Harvard Square

Harvard Square door André Aciman, uit het Engels vertaald door **Wim Scherpenisse**, uitgegeven door [Anthos](#), 2013.

De naamloze ik-figuur van *Harvard Square* van André Aciman studeert in de jaren zeventig aan Harvard, maar toch is dit geen roman over (of satire op) het leven op en rond een Amerikaanse topuniversiteit. Het is het verhaal van een Egyptische immigrant die bezig is zich te assimileren aan de cultuur van zijn nieuwe vaderland (en daar vanuit het heden op terugkijkt), maar hardhandig wordt geconfronteerd met zijn roots.

Monsieur Kalachnikov

Die harde confrontatie komt in de gedaante van Kalaj, een Tunesische kok die in Cambridge als taxichauffeur werkt en de cafés rond Harvard Square frequenteert. Kalaj wordt zo genoemd naar zijn bijnaam *monsieur Kalachnikov*, die hij heeft gekregen door zijn mitrailleurachtige tirades tegen alles wat Amerikaans is.

De ik-figuur en Kalaj vinden elkaar in een vaag heimwee naar een jeugd waarnaar ze niet terug kunnen, een gedeeld gevoel van ontheemdheid en de Franse taal waarin ze met elkaar communiceren. Zo beleven ze samen een zomer in Cambridge. Ze zijn allebei bezig met dingen die maar niet opschieten: de ik-figuur zou eigenlijk moeten blokken voor een tentamen waarvan zijn toekomst afhangt, en Kalaj probeert intussen wanhopig een verblijfsvergunning te bemachtigen.

Tegenpool en alter ego

Zolang de ik-figuur erin slaagt de twee werelden waarin hij gedurende een paar maanden leeft van elkaar gescheiden te houden, blijft het wankel evenwicht bewaard. Maar dan lopen door een ziekenhuisopname de universitaire wereld en de nostalgische ontmoetingen met zijn tegenpool en

alter ego Kalaj door elkaar en dringt het tot hem door dat de status quo onhoudbaar is, dat hij partij zal moeten kiezen.

De laatste hoofdstukken, waarin het verraad van de ik-figuur zijn beslag krijgt, wat gepaard gaat met een meedogenloze zelfanalyse, maken de dilemma's waarvoor elke immigrant staat tastbaar. Aan de ene kant staat de ik als eeuwige aarzelaar die zijn eerste bedeesde stapjes zet in de chique Ivy League-wereld, aan de andere kant Kalaj, die niets liever wil dan het beloofde land voluit omarmen, maar het veiligheidshalve blijft afkatten zolang hij niet zeker weet dat hij kan blijven.

De vertaling

De grootste uitdaging bij deze vertaling was de voortdurende registerwisseling tussen de intellectuele discussies in het Harvard-milieu en de recht-voor-z'n-raapuitspraken en -handelingen van Kalaj; het contrast tussen die twee uitersten levert zowel komische als (vooral in de tweede helft van de roman) intens tragische scènes op.

Verder moest ik natuurlijk opletten niet onbedoeld Nederlandse anachronismen te introduceren, aangezien het grootste deel van het verhaal zich in de jaren zeventig afspeelt.